

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ โดยบูรณาการแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง และการกำกับตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียน

การสอนของครู วิทยาลัยนาหว้า มหาวิทยาลัยนครพนม

A Development of a Knowledge Management Model through the Integration of Self-efficacy and Self-regulation Concepts to Develop Instructional Ability of Teachers in Nawa College, Nakhon Phanom University

เอนก นรสาร¹ สำราญ กำจัดภัย² และ พจมาน ชำนาญกิจ³

Anek Norasan,¹ Sumran Gumjudpai² and Potchaman Chamnankit³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้การจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า ก่อนพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า มหาวิทยาลัยนครพนม โดยบูรณาการแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเองและ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูวิทยาลัยนาหว้า ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2/2557 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) แบบทดสอบ 2) แบบประเมิน 3) แบบวัด 4) แบบสอบถาม และ 5) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครู วิทยาลัยนาหว้า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้เพียงขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังไม่เข้าใจในทุกขั้นตอนของการกระบวนการจัดการความรู้ละเอียด จึงใช้เฉพาะการประชุมในการจัดการความรู้ภายในวิทยาลัย และสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) มีความต้องการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) 2) รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหา (4) กระบวนการ และ (5) การวัดและประเมินผล 3) ผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นพบว่า 3.1) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) ครูมีการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเอง หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการความรู้ / แนวคิดการรับรู้ / การรับรู้ความสามารถตนเอง / การกำกับตนเอง / ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Doctoral Student in Research of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the state of knowledge and instructional management of teachers in Nawa College before developing a knowledge management model; 2) develop a knowledge management model to develop instructional ability of teachers in Nawa College, Nakhon Phanom University through the integration of self-efficacy and self-regulation concepts; 3) examine the implementation results of the developed knowledge management model. Research methodology used was the research and development process. The samples were 22 teachers at Nawa College who taught in the second semester of the academic year B.E. 2557 (2014). The research instruments employed in this study could be divided into 5 types, namely 1) test, 2) evaluation form, 3) measurement form, 4) questionnaire and 5) interview form. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation and t-test.

The findings were as follows : 1) teachers in Nawa College had only an understanding in knowledge sharing process but did not have a throughout understanding in every stage of knowledge management process, thus it was only used in the college's internal meeting for knowledge management. The state of teachers' instructional management was at a moderate level ($\bar{x} = 3.08$) and their need to develop instructional ability was at a high level ($\bar{x} = 3.91$); 2) the developed knowledge management model comprised 5 components, namely (1) principles; (2) objectives; (3) content; (4) process and (5) assessment and evaluation; 3) the implementation results of the developed model were as follows : 3.1) teachers had higher student-centered instructional ability, student-centered assessment and evaluation ability and classroom action research ability after the development than prior to the development at a statistically significant level of .01; 3.2) teachers had higher self-efficacy and self-regulation after the development than before the development at a statistically significant level of .01.

Keywords : Knowledge Management Model / Recognition Concept / Self-efficacy / Self-regulation / Instructional Management Ability

บทนำ

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยพัฒนาการศึกษาโดยเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดให้กับผู้เรียนทำให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา ซึ่งครูมีบทบาท หน้าที่หลักในการสั่งสอน อบรมเยาวชนของชาติให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข สมดังเจตนารมณ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ดังนั้นครูต้องมีความสามารถ 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะในวิชาชีพ และ 3) ด้านคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี (กัญญา โพธิ์วัฒน์. 2554)

วิทยาลัยนาหว้ามีการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นการฝึกทักษะวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละสาขา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่กำกับกับการเรียนการสอนของครูได้ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อค้นหาปัญหาที่ครูต้องได้รับ

การพัฒนาจากเอกสารของครู การสังเกต การกำกับ ติดตาม นิเทศการสอน ระหว่างวันที่ 19 พฤษภาคม – 23 กรกฎาคม 2557 สรุปได้ว่า ครูต้องได้รับการพัฒนาตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งองค์ความรู้ที่เป็นความรู้ชัดแจ้งทั้ง 3 ด้านยังมีน้อย จึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องพัฒนาครูโดยใช้การจัดการความรู้ (วิทยาลัยนาหว้า. 2557)

ความรู้เป็นสิ่งสำคัญของทุกองค์กร โดยเฉพาะวิทยาลัยนาหว้าเป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนย่อมต้องอาศัยความรู้เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาองค์กร ซึ่งการจัดการความรู้เป็นกระบวนการจัดการที่เป็นระบบในการนำความรู้ที่อยู่ภายในตัวครู (Tacit Knowledge) แต่ละคนออกมาเพื่อสร้างความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ นำความรู้ที่ได้มาแปลงเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ที่สามารถจัดเก็บเข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการใช้งาน ไม่ให้ความรู้ที่ได้เกิดการสูญหายไปจากองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การจัดการความรู้ แต่เนื่องจากรูปแบบการจัดการความรู้ทั่วไป อาทิเช่น โมเดล

ปลาทุ ยังไม่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้พัฒนาครูในบริบทของวิทยาลัยนาหว้า ผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทในการพัฒนาครูวิทยาลัยนาหว้า รวมทั้งได้บูรณาการแนวคิดการเรียนรู้ของแบนดูรา เนื่องจากการพัฒนาครูวิทยาลัยนาหว้า ต้องเริ่มต้นการพัฒนาจากการสร้างความเชื่อมั่น ความคาดหวัง การตั้งเป้าหมายความสำเร็จอันเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองที่มีอยู่ ย่อมกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ (Bandura, Cioffi, Taylor & Brouillard. 1988) และแนวคิดการกำกับตนเอง (Self-regulation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่ผลที่ตามที่คาดหวัง หรือบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Bandura. 1986) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะเป็นแรงผลักดันภายในให้บุคคลสามารถเรียนรู้ พัฒนาพฤติกรรม และแสดงพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานตามความต้องการของตนเองได้จากปัญหาของครูวิทยาลัยนาหว้าที่ต้องได้รับการพัฒนาความสามารถของการศึกษาที่เน้นพัฒนาครู แนวคิด ทฤษฎี ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของครูวิทยาลัยนาหว้า ที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยบูรณาการร่วมกันระหว่าง แนวคิดการจัดการความรู้ กับแนวคิดของ Bandura โดยทำการศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ โดยบูรณาการแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง และการกำกับตนเอง ในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู วิทยาลัยนาหว้า มหาวิทยาลัยนครพนม

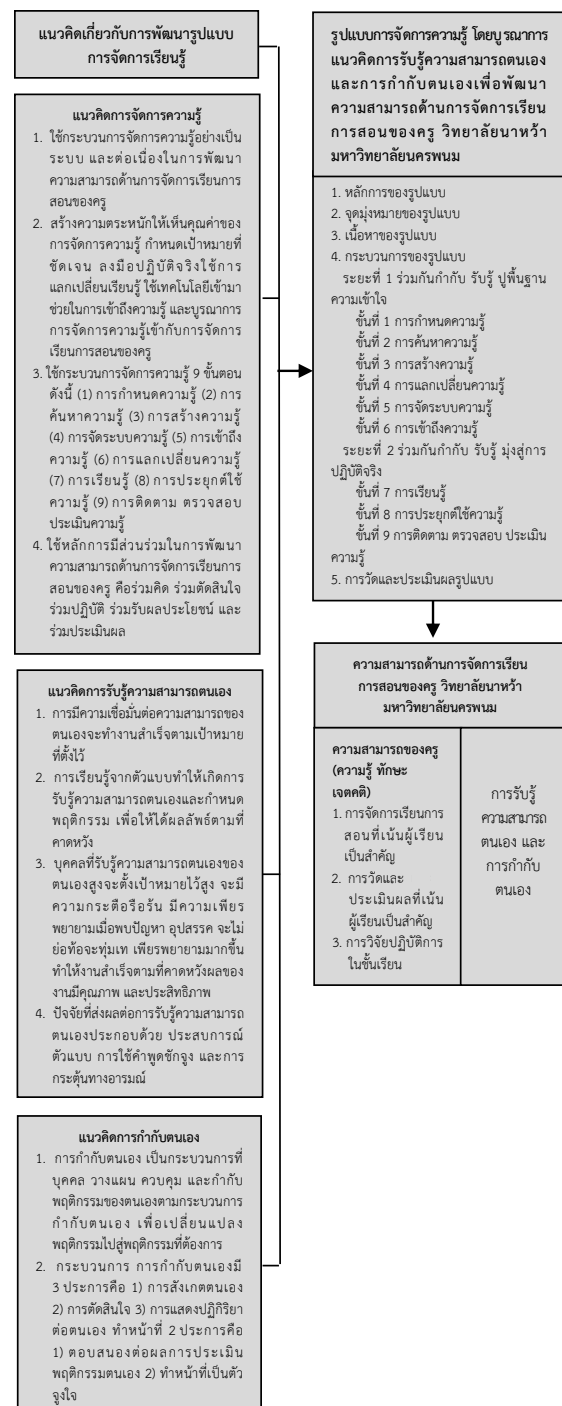
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ การจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า ก่อนพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า มหาวิทยาลัยนครพนม โดยบูรณาการแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเอง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของ Joyce & Weil (1986) และ ทิศนา ขัมมณี (2556) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบต้องสร้างอย่างเป็นระบบมีแนวคิดทฤษฎีรองรับ ผลการสังเคราะห์ได้อค์ประกอบ

รูปแบบ 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผลรูปแบบ และทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แนวคิดการจัดการความรู้ (วิจารณ์ พานิช. 2555) แนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Bandura, Cioffi, Taylor & Brouillard. 1988) แนวคิดการกำกับตนเอง (Bandura. 1986) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่ได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการความรู้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา
2. ครูที่ได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการความรู้มีการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเอง หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ กระบวนการวิจัยและพัฒนาดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสารงานวิจัย เกี่ยวกับแนวคิดและการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้กรอบในการพัฒนาความสามารถของครู 3 ด้าน และให้ครูประเมินตนเอง สำนวณสภาพความรู้และการปฏิบัติจริงที่ได้ปฏิบัติตามทำการศึกษาค้นคว้ากับประชากร คือ ครูวิทยาลัยนาหว้า ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูวิทยาลัยนาหว้า ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน ในภาคเรียนที่ 2/2557 จำนวน 22 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2557 ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของครูวิทยาลัยนาหว้า โดยให้ครูได้ประเมินตนเองจากสภาพความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานที่ผ่านมาใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 7 ข้อ ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานที่ผ่านมา มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.87 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฏิบัติหน้าที่สอน ในภาคเรียนที่ 2/2557 จำนวน 22 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยทำการวิเคราะห์เอกสารของครูกลุ่มตัวอย่าง จากแฟ้มประวัติผลงาน ประสิทธิภาพการสอน และใช้แบบสอบถามสภาพ ที่เป็นจริงและความต้องการพัฒนาของครู 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3, น้อย = 2, น้อยที่สุด = 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.24-0.79 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = 0.92 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฏิบัติหน้าที่สอน ในภาคเรียนที่ 2/2557 จำนวน 22 คน

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ ดำเนินการวิจัยโดยการสังเคราะห์ เอกสาร งานวิจัยแนวคิดการพัฒนาแบบ และแนวคิดที่ใช้พัฒนาครู ยกย่องรูปแบบ สร้างเอกสารประกอบ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินร่างรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สร้างรูปแบบ โดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา ในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด/ทฤษฎีพื้นฐาน และแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด สังเคราะห์องค์ประกอบในรูปแบบของ Joyce & Weil (1986) และ ทิศนา ขัมมณี (2556) ได้องค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผลรูปแบบ นำสาระสำคัญของแต่ละแนวคิดมาเขียนความสัมพันธ์ลงในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ

2.2 สร้างเอกสารประกอบรูปแบบ มี 2 ส่วนคือ คู่มือการใช้รูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 คู่มือการใช้รูปแบบ เป็นเอกสารแนะนำการใช้รูปแบบเพื่อให้ผู้ที่นำรูปแบบไปใช้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยคู่มือแนะนำการใช้รูปแบบ และแผนการจัดการความรู้

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบประเมิน และแบบวัดรวม 12 ฉบับ ดังนี้ 1) แบบทดสอบ มี 3 ฉบับได้แก่ (1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ 20 ข้อ และ 20 ข้อ ตามลำดับ แบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 ค่าความยาก (P) ตามลำดับ ดังนี้ 0.20-0.75, 0.20-0.63, 0.23-0.58 มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตามลำดับดังนี้ 0.25-0.82, 0.30-0.76, 0.24-0.81 มีค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) 0.82, 0.84 และ 0.86 ตามลำดับ 2) แบบประเมิน มี 6 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) แบบประเมินทักษะการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) แบบประเมินทักษะการวิจัยปฏิบัติการ

ในชั้นเรียน (4) แบบประเมินการรับรู้ความสามารถตนเองต่อการจัดการเรียนการสอน ของครู (5) การกำกับตนเองต่อการจัดการเรียนการสอนของครู (6) แบบประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ แบบประเมินทั้ง 5 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ยกเว้นแบบประเมินทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นแบบ Rubrics แบบประเมินทั้ง 6 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตามลำดับ ดังนี้ 0.45-0.72, 0.45-0.74, 0.60-0.90, 0.54-0.73, 0.40-0.74, และ 0.35-0.81 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) ตามลำดับ ดังนี้ 0.96, 0.92, 0.95, 0.95, 0.94 และ 0.90 3) แบบวัดมี 3 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบวัดเจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) แบบวัดเจตคติของครูต่อการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (3) แบบวัดเจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แบบวัดทั้ง 3 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แต่ละฉบับมีจำนวน 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตามลำดับ ดังนี้ 0.33-0.87, 0.47-0.73, 0.26-0.85 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) ตามลำดับดังนี้ 0.95, 0.94 และ 0.94

2.3 นำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารการศึกษา ประเมินคุณภาพ และให้ข้อเสนอแนะ ผลการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทำการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ ตามแผนการจัดการความรู้ จำนวน 3 แผน เวลาที่ใช้ในแต่ละแผนการจัดการความรู้ จำนวน 30 ชั่วโมงดำเนินการในระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2557-เดือนมีนาคม 2558 ดังนี้

3.1 เตรียมการก่อนทดลองใช้รูปแบบดำเนินการโดยชี้แจงให้ทราบจุดประสงค์ แนวปฏิบัติในการทดลองใช้รูปแบบ และบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติกับคณบดี ผู้ช่วยนักวิจัยและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 22 คน

3.2 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ดังนี้

3.2.1 กำหนดแบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design

3.2.2 วัดและประเมินผลก่อนพัฒนารูปแบบโดยใช้เครื่องมือการวิจัยจำนวน 11 ฉบับดังนี้ 1) แบบทดสอบ 3 ฉบับ 2) แบบประเมิน 5 ฉบับ 3) แบบวัด 3 ฉบับ

3.2.3 ดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น ตามแผนการจัดการความรู้ จำนวน 3 แผน ในแต่ละแผน

มีการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ คือ กระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญ วิเคราะห์ตัวเอง ร่วมกันกำหนดความรู้ โดยการใช้การบรรยายและสนทนากลุ่มย่อย 2) การค้นหาความรู้คือให้ครูได้ค้นหาความรู้จากภายในและภายนอกวิทยาลัย ใช้การสืบค้น สัมภาษณ์ เล่าประสบการณ์ 3) การสร้างความรู้ คือการเพิ่มเติมความรู้ โดยการฝึกอบรมครู 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ คือให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้เดือนละ 4 ครั้งโดยใช้เวลาคาบกิจกรรมในทุกวันพุธ 5) การจัดเก็บความรู้ คือ จัดแปลงความรู้ของครูมาอยู่ในรูปแบบเอกสาร 6) การเข้าถึงความรู้คือให้ครูได้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายจาก เว็บไซต์ อีเมล Line และ Facebook 7) การเรียนรู้ให้ครูนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้ปฏิบัติจริง 8) การประยุกต์ใช้ความรู้ นำความรู้มาปรับและประยุกต์ให้เหมาะสม 9) การติดตามตรวจสอบและประเมินความรู้ ใช้การนิเทศการสอน การประเมินผลงาน และจัดเวทีแสดงความคิดเห็น

3.2.4 วัดและประเมินผลหลังการพัฒนารูปแบบด้วยเครื่องมือชุดเดียวกันกับการวัดและประเมินผลก่อนพัฒนารูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ครูวิทยาลัยนาหว้ามีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้เพียงขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังไม่เข้าใจในทุกขั้นตอนของการกระบวนการจัดการความรู้อย่างละเอียด จึงใช้เฉพาะการประชุมในการจัดการความรู้ภายในวิทยาลัย 2) สภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า สภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงและความต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

รายการความรู้	สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.03	0.76	ปานกลาง	4.11	0.67	มาก
2. ด้านการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.17	0.64	ปานกลาง	3.89	0.69	มาก
3. ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	3.03	0.95	ปานกลาง	3.86	0.56	มาก
รวม	3.08	0.68	ปานกลาง	3.91	0.69	มาก

2. รูปแบบการจัดการความรู้มี 5 องค์ประกอบ คือ

1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผลรูปแบบ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้

3. ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเองในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู หลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า

ความสามารถ ด้านการจัด การเรียนการสอนของครู	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	ก่อนได้รับการพัฒนา ด้วยรูปแบบ		หลังได้รับการพัฒนา ด้วยรูปแบบ		t	sig
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	22	315	213.32	14.22	272.77	10.68	23.97**	.00
2. การวัดและประเมินผล ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	22	225	151.41	12.02	198.27	5.70	18.99**	.00
3. การวิจัยปฏิบัติการใน ชั้นเรียน	22	187	123.59	14.62	170.14	3.54	14.72**	.00
รวม	22	727	488.32	34.97	641.27	13.34	22.67**	.00

** มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ .01

ตารางที่ 3 การรับรู้ความสามารถตนเองในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน

จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	การพัฒนาด้วยรูปแบบ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	sig
22	125	ก่อนได้รับการพัฒนา	102.05	13.23	81.64	6.32**	.00
		ระหว่างได้รับการพัฒนา	109.27	7.00	87.42		
		หลังได้รับการพัฒนา	118.82	2.78	95.06		

** มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ .01

ตารางที่ 4 การกำกับตนเองในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน

จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	การพัฒนาด้วยรูปแบบ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	sig
22	125	ก่อนได้รับการพัฒนา	101.68	12.71	81.34	6.32**	.00
		ระหว่างได้รับการพัฒนา	109.91	8.87	87.93		
		หลังได้รับการพัฒนา	119.23	3.92	95.39		

** มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ และสภาพ
การจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยนาหว้า จากการใช้
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถาม พบว่า ครู
วิทยาลัยนาหว้า มีพื้นฐานความรู้ เกี่ยวกับการจัดการความรู้
เพียงขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังไม่เข้าใจ ในทุกขั้นตอน
ของการกระบวนการจัดการความรู้อย่างละเอียด จึงใช้เฉพาะ

การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการใช้อย่างต่อเนื่อง
คือ การประชุมประจำเดือน ในวันพุธสัปดาห์สุดท้ายของทุกเดือน
โดยมีฝ่ายบริหาร ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุม
รับฟัง แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้กันในที่ประชุม
ซึ่งสอดคล้องกับ บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2549) ที่กล่าวว่า
สิ่งสำคัญซึ่งจะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้
ได้ก็คือ ผู้บริหาร วัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้
ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร ส่วนผลการศึกษาสภาพการจัด

การเรียนการสอนของครูพบว่า สภาพความเป็นจริง ในการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) มีความต้องการพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ด้านที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุดคือด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เป็นเช่นนี้เพราะครูมีความต้องการพัฒนาตนเอง ศรัทธาในวิชาชีพครูและมุ่งมั่นแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองสู่การเป็นครู มืออาชีพ สอดคล้องกับ กัญญา โพธิ์วัฒน์ (2554) ที่กล่าวว่า การเป็นครูมืออาชีพสมรรถนะที่สำคัญของการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ คุณลักษณะครู ต้องมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และมีบุคลิกภาพที่เด่นชัด คือศรัทธาในวิชาชีพครู มีความสุขในการสอน มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้ใหม่ อยู่เสมอ

2. ผลการพัฒนารูปแบบ ในการสร้างรูปแบบนั้น ได้นำสาระสำคัญของแนวคิดมาสังเคราะห์ให้เป็นสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบรูปแบบ มีองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผลรูปแบบ ทำการเขียนรายละเอียดความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบแล้วทำการยกกร่างรูปแบบและสร้างเอกสารประกอบรูปแบบนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม ทดลองใช้รูปแบบกับครูวิทยาลัยนาหว้า เห็นได้ว่ากระบวนการสร้างรูปแบบเป็นไปอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีแนวคิดทฤษฎีรองรับสอดคล้อง กับ Joyce & Weil (1986) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบต้องมีแนวคิดทฤษฎีรองรับ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า 1) ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 1 ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการจัดการความรู้ตามรูปแบบมุ่งเน้นให้ครูมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการลงมือปฏิบัติจริง มีการประเมินตนเอง สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น มีการวางแผน กำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ภาคทฤษฎีที่มุ่งการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในระยะที่ 1 มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) การกำหนดความรู้ 2) การค้นหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ 5) การจัดเก็บความรู้ และ 6) การเข้าถึงความรู้ภาคปฏิบัติในระยะที่ 2 มี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 7) การเรียนรู้ 8) การประยุกต์ใช้ความรู้ และ 9) การติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน

ความรู้ สอดคล้องกับ อรุมา รุ่งเรืองวิชกุล (2556) ที่พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยใช้การเสริมสร้างสมรรถนะนักวิจัย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 เติบโตและเห็นคุณค่า ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง ขั้นที่ 3 การสะท้อนการกระทำ ขั้นที่ 4 สรุปแนวคิดหลักการขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะครูนักวิจัยทุกด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเองพบว่า การรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเองหลังได้รับการพัฒนาสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการตามรูปแบบ ได้สร้างความเชื่อมั่น แรงจูงใจให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีสังเกต ประเมิน และวิเคราะห์ตนเอง ตัดสินใจร่วมกันในการตั้งเป้าหมายความสำเร็จ ใช้การวางแผน ควบคุม กำกับ พฤติกรรมตนเอง และการกำกับติดตามการเปลี่ยนแปลง ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลมีความเชื่อมั่น ต่อความสามารถของตนเองที่มีอยู่ย่อมกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ (Bandura, Cioffi, Taylor & Brouillard. 1988) และแนวคิดการกำกับตนเอง (Self-regulation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่ผลตามที่คาดหวังหรือบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Bandura. 1986)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการจัดการความรู้ ถูกพัฒนาอย่างเป็นระบบนำไปใช้พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่นำรูปแบบไปใช้ต้องศึกษาแนวคิดพื้นฐานข้อมูลครู คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา หลักสูตร ครู วัฒนธรรมองค์กร

2. ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการอาชีพให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง มีการกำกับตนเองจนพัฒนาให้เกิดความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูในยุคการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ในลักษณะเชิงลึกเพียงด้านใดด้านหนึ่งโดยใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อย่างหลากหลายวิธีการ ตั้งเป้าหมายให้ถึงการเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best

Practice) ในด้านนั้นๆ

2. ควรศึกษาและพัฒนาแบบการจัดการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาด้านการบริการวิชาการด้านการฝึกอบรมทักษะอาชีพ หรือ ด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา โพธิ์วัฒน์. (2554). *ครูมืออาชีพ : ความหวังใหม่*. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.thailis.or.th/tdc/browse>.
- ทิตนา แหม่มณี. (2556). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญดี บุญญกิจ และคณะ. (2549). *การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : จิรวัดน์ เอ็กสเพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่*. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2558, จาก http://www.opdc.go.th/oldweb/knowledge/file_download/1097206195-2.pdf.
- วิทยาลัยนาหว้า. (2557). *รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูวิทยาลัยนาหว้า*. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (2556). *การพัฒนาแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action : A social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice Hall.
- Bandura, A., Cioffi, D., Taylor, C. B., & Brouillard, M. E. (1988). Perceived self-efficacy in coping with cognitive stressors and opioid activation. *Journal of Personality and Social Psychology*. 55, 479-488.
- Joyce, B. & Weil, M. (1986). *Model of Teaching*. 6th ed. New Jersey : Prentice Hall.

Translated Thai References

- Bunyakit, B. & others. (2006). *Knowledge Management from Theory to Practice*. Bangkok : Jirawat Expreses. [in Thai]
- Kammanee, T. (2013). *The Science of Teaching*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Nawa College. (2014). *Report on Teacher Performance on Academic Evaluation of Teachers at Nawa College*. Nakhon Phanom : Nakhon Phanom University. [in Thai]
- Panit, V. (2012). *Knowledge Management and New Government Administration*. Retrieved on July 2015, from http://www.opdc.go.th/oldweb/knowledge/file_download/1097206195-2.pdf. [in Thai]
- Pothivat, G. (2011). *Professional Teacher : A New Hope*. Retrieved on July 2015, from <http://www.thailis.or.th/tdc/browse>. [in Thai]
- Rungroungvanichgul, O. (2013). *The Model Development to Enhance Researchers' Competency for Teachers under Secondary Education Service Area Office 2 by Learning Process Integration*. (Unpublished master's thesis) Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. [in Thai]